

افغانستان آزاد – آزاد افغانستان

AA-AA

چو کشور نپاشد تن من مباد بدین بوم و بر زنده یک تن مباد
همه سر به سر تن به کشتن دهیم از آن به که کشور به دشمن دهیم

www.afgazad.com

afgazad@gmail.com

Political

سیاسی

فرستنده: مجله هفته
۰۱ اپریل ۲۰۲۲

آیا روسیه حق دارد نگران توسعه ناتو باشد؟

سازمان پیمان آتلانتیک شمالی (ناتو) به سرکردگی امریکا همواره خود را اتحادی برای دفاع از خود تعریف کرده است. این نهاد حدود هفت دهه قبل با هدف اعلامی دفاع از غرب در مقابل شوروی سابق تشکیل شد. ناتو پس از فروپاشی رقیب خود یعنی شوروی در سال ۱۹۹۱ نه تنها موجودیتش ادامه یافت بلکه رویکرد تهاجمی‌تری نیز به خود گرفت. این بلوک نظامی یوگسلاوی سابق را در سال ۱۹۹۹ بمباران کرد، در سال ۲۰۱۱ به لیبیا حمله نمود و به ادامه یک جنگ ترکیبی در سوریه دست برداشت.

روسیه گسترش ناتو به سوی شرق پس از سال ۱۹۹۱ را نقض وعده‌های شفاهی دانسته که به شوروی سابق داده شده بود مبنی بر این که این بلوک نظامی فراتر از المان تازه متحد شده آن زمان حرکت نخواهد کرد. «ولادیمیر پوتین» رئیس جمهور روسیه این نگرانی‌ها را مجدداً طی سخنرانی ۲۴ فبروری خود به هنگام اعلام آغاز عملیات نظامی ویژه

کشورش در اوکراین، ابراز داشت. کرملین استقرار منطقه‌ئی دستگاه ضد راکتی ناتو و تسلیحات در نزدیکی مرز روسیه را بسیار خطرناک توصیف کرد.

این انتقادهای سطح بالا توسط یک رهبر جهان و اقدام نظامی متعاقب آن در واکنش به نگرانی‌های روسیه بحثی را در سطح بین‌الملل درباره هدف واقعی سازمان پیمان آتلانتیک شمالی به راه انداخت. پوتین به نکته درستی اشاره کرد که پرسید چرا ناتو احساس می‌کند باید به توسعه و استقرار دستگاه‌های نظامی مختلفی در نزدیکی مرز روسیه ادامه دهد. در واقع این تحول بود که نظریه پردازان روابط بین‌الملل را بر آن داشت به بحث نگرانی امنیتی روسیه با ناتو بپردازند.

این مفهوم به یک کشور یا یک گروه مانند ناتو برمی‌گردد که اقدامات نظامی خود را به صورت ادعائی، دفاع از خود می‌خوانند. اما کشورهای دیگر مثل روسیه ممکن است دلایل مشروعی برای پنداشتن آن به عنوان تهدیدهای پنهان برای امنیت خود داشته باشند. این باعث می‌شود کشورهای دیگر هم اقدامات نظامی انجام دهند آن هم به بهانه دفاع از خود چرا که همواره تهدیدی از سوی دیگران وجود دارد. این چرخه ادامه می‌یابد و به تشدید تنش‌ها منجر می‌شود و اوضاع امنیت منطقه‌ئی را وخیم‌تر می‌سازد. این اتفاقی است که میان ناتو و روسیه افتاده است.

اولین موج توسعه پس از جنگ سرد ناتو در سال ۱۹۹۹ منجر به الحاق اعضای پیمان وارسای سابق یعنی جمهوری چک، مجارستان و پولند به این بلوک نظامی بود. در موج دوم توسعه آن در سال ۲۰۰۴ کشورهای مثل بلغارستان، رومانی، اسلواکی و اسلونی به آن پیوستند. روسیه در آن زمان درگیر بی‌ثباتی به دلیل مداخله فدرال در چین بود و این درست چند سال پس از دست و پنجه نرم کردن با بحران اقتصادی یک دهه‌ای (۱۹۹۹-۱۹۸۹) بود. در آن زمان این به طور محسوس تهدیدی برای آن منطقه محسوب نمی‌شد.

این نشان می‌دهد دو موج اول توسعه ناتو پس از جنگ سرد، اساساً به عنوان دفاع از خود ارزیابی نمی‌شد و بالعکس در جهت پیشبرد منافع پنهان خود بود. در حالی که برخی اعضای مثل کشورهای حوزه بالتیک و پولند به لحاظ تاریخی به روسیه مشکوک بودند برخی دیگر مثل اسلونی این ظن را نداشتند. باید یادآوری شود که پوتین این توسعه‌های ناتو را به عنوان نگرانی امنیتی که تحریک برانگیز بود، ارزیابی کرده است.

بستر امنیت منطقه‌ئی پیش از ۱۹۹۹ حاکی از این بود که ایالات متحده در حال آماده شده برای چیزی است که نهایتاً به جنگ ناتو علیه یوگسلاوی منجر خواهد شد. اما در واقع نیت پشت پرده آن که به اسم دفاع از حقوق بشر و توقف نسل کشی صورت گرفت، و رای مهار شوروی سابق یا روسیه مدرن بود. هژمون تک قطبی آمریکا در آن زمان خواستار توسعه شبکه نفوذ خود به منظور آمادگی برای جنگ‌های آینده بود.

توسعه ۲۰۰۴ ناتو پس از جنگ‌های آمریکا در افغانستان و عراق رخ داد یعنی زمانی که به کشورهای دنباله رو خود دستور داده بود تا در آن جنگ‌ها مشارکت کنند. آمریکا در واقع از این کار هدفی اقتصادی را دنبال می‌کرد چرا که کشورهای ناتو را تحت فشار گذاشته بود تا دو درصد تولید ناخالص داخلی خود را صرف بودجه دفاعی و نظامی کنند. ماجرا از آن جا جالبتر می‌شود که بدانیم بیشتر تجهیزات نظامی که اعضای ناتو قرار بود تهیه کنند ساخت شرکت‌های آمریکائی بود.

باید گفت مجموعه نظامی-صنعتی آمریکا در شکل‌گیری این سیاست خارجی سلطه جویانه تک قطبی و روبه افول و اشنگتن نقش عمده ای دارد. مقامات سیاسی که در چنین شرکت‌هایی سرمایه گذاری کرده‌اند هدفشان از تداوم توسعه ناتو خدمت به جیبشان بوده است. آنها این اقدام را حتی با وجود ابراز نگرانی محافل دانشگاهی و رسانه‌ئی از تحریک نگرانی‌های امنیتی انجام داده‌اند.

در واقع ناتو که با هدف به اصطلاح مقابله با شوروی تشکیل شده بود حالا به یکی از ابزارهای پنتاگون برای مهار مخالفان امریکا تبدیل شده است.

توجه به نکته فوق برای درک شرایط امروز مناقشه اوکراین ضروری است و مردم نباید با کمپین جنگ اطلاعاتی ایالات متحده فریب داده شوند و تصور کنند که بحران اوکراین فقط ناشی از اشتباه روسیه است.

واقعیت این است که کرملین دلایل مشروعی برای تهدید موجودیتی دانستن ناتو، دارد. این بلوک بر اساس شعار دفاع از خود تشکیل نشده بلکه هدفش خدمت به منافع خود و خدمت به نئوامپریالیسم است. اعضای آن چیزی بیش از رعیت‌های کوتوله امریکا نیستند. در پایان باید گفت ناتو و نه روسیه به ایجاد تهدیدی بزرگ برای امنیت جهانی ادامه می‌دهد و احتمالاً به آن ادامه هم خواهد داد.

© China Radio International.CRI. All Rights Reserved

16A Shijingshan Road, Beijing, China. 100040